

400 ár síðani, at teir týddu fyrstu ferð og síðani hava búið tað í heilum". Og síðan sigur Gudmund Bruun: "So hevði ikki verið rætt og beint yvirhøvur at kravið, at okkara týðing (t.v.s. Dahls) skuldi vera heilt lýtaleys, men serliga vildi tað verið órætt av tí, at hon mátti gevast út í skund, tí at onnur royndu at seta fót fyrri". Hetta, sum Gudmund Bruun skrivur, má skiljast soleiðis, at tey, sum royndu at seta fót fyrri, vóru Victor og hansara felagar, og tí mátti Dahls umseting gevast út í skundi! Og niðurstøðan av øllum hesum er sostatt, at Victor við síni týðing gjørdi tað, at Nýggja Testamenti í Dahls týðing eisini varð útgivið í 1937!

Hetta kann eingin ivi vera um, og vit kunnu so filosofera um, um hetta ikki eisini man hava havt ávirkan á, at fýroyskt at enda slapp bæði inn í kirkju og skúla í Føroyum. Í hvussu so er er eingin ivi um, at Victor við sínum arbeiði skundaði undir alt hetta. Hesum tekur Hans J. Debes, professari undir við í bókini "Nú er tann stundin...". Hann sigur um Brøðrasamkomuna: "Í tjóðskaparligum sambandi kom hon at virka undirskundandi í spurninginum um at nýta fýroyskt sum heilagt mál." Og eina aðrastaðni tekur hann soleiðis til: "meðan Brøðrasamkoman nógv fyrr enn Fólakirkjan fór at virka á móðurmálinum og kanska gjørdi stítt til, at kirkjan sum stovnur at enda gav eftir í málspurninginum." Og Petur Martin Rasmussen, prestur og doktari, tekur m.a. soleiðis til í "Den færøske sprogrejsning": "Tað er eyðsýnt, at tær átrúnaðarligu færslurnar og gongdin í fýroyskum kirkjumáli fylgjast."

Sama søga við Bíbliuni

Men vit skulu snúva okkum aftur til týðingararbeiði hjá Victori. Hann hevði nú fingið blóð á tonnina og fór beinanvegin í 1937 undir at týða Gamla Testamenti. Hann sigur sjálvur soleiðis frá í somu grein frá 1952, sum nevnd er omanfyri: "Í mars 1937 byrjaði eg at umseta Gamla Testamenti og var liðugur í mai 1939 (í kladdu). Síðani revideraði eg Nýggja Testamenti frá 1937, og sonur mín maskinskrivaði alla Bíbliuna fyrri meg."... "Vit skuldu so lata hana prenta í Oslo og høvdu fingið rættlestur av knappliga 100 síðum, tá ið Noreg varð hersett. Alt lá so stítt inn til byrjan av 1947, prenting víðvikandi. Tá varð farið undir at prenta Bíbliuna í Føroyum. Men tá las eg aftur alt handritið ígjøgnum, bæði G.T. og N.T. og revideraði málið rættiliga nóg."... "Einki hoyrdist alla hesa tíð um, at ætlanin var at prenta nakra aðra Bíbliu, J. Dahl doyði í 1944, og hann hevði umsett um trýðing av Bíbliuni. Einki

Victor Danielsen: - Í mars 1937 byrjaði eg at umseta Gamla Testamenti og var liðugur í mai 1939 (í kladdu). Síðani revideraði eg Nýggja Testamenti frá 1937, og sonur mín maskinskrivaði alla Bíbliuna fyrri meg. - Í mars 1937 byrjaði eg at umseta Gamla Testamenti og var liðugur í mai 1939 (í kladdu). Síðani revideraði eg Nýggja Testamenti frá 1937, og sonur mín maskinskrivaði alla Bíbliuna fyrri meg.

lastandi veri við hesum sagt um hann; hann visti best sjálvur, hvat hann var mentur - eg hugsi her um heilsu hansara - og hvussu líkindi hansara á ein og hvønn hátt vóru. Men sum ein maður, ið ikki savnast við mær at dyrka Gud, segði við meg ein dagin: "Ein bibliumseting er eitt arbeiði, sum má verða fullført; ikki kann verða biðað í mannaminni eftir tí.""

Eini 2 ár eftir at Bíblían var komin út í 1949, bleiv rættiliga ógvisligt kjak í bløðunum, ofta nevnt biblistriðið. Í hesum sambandi vóru nakrir menn saman við Victori norðuri á Eiði og tosaðu við Z. Brimnes, prest. Í somu grein sum omanfyri sigur Victor soleiðis: "Tá ið vit vóru á Eiði og taladu við Brimnes, segði hann okkum, at um ólav-søku 1948 varð Vidar, prestur, biðin um at umseta teir tveir trýðingarnar av Bíbliuni, sum eftir vóru, og hann brúkti eitt ár til hetta. Ja, nú gekk tað skjótt; tað var 1937 um aftur."

Tá ið Victor her sigur, at hetta var 1937 um aftur, so meinar hann við, at nú hendi tað sama aftur sum tá, at nú mátti hin parturin skunda sær at fáa Bíbliuna út.

Lítil ivi kann vera um, at tað, at Victor fór at týða, setti eitt skump í hinar og gjørdi, at vit eisini fingtu tað sokallaðu kirkjubibliuna hjá Dahl og Vidar, sum kom 12 ár seinni. Og eg haldi, at vit við góðum rætti kunnu spyrja, nær hon hevði komið, ella um hon í heila tíkið hevði komið. Tað er sjálvandi vónleyst at svara, men vit kunnu kortini við góðum rætti spyrja, um fýroyingar í dag høvdu átt nakra Bíbliu á fýroyskum máli, um Victor Danielsen ikki var farin undir at týða?

Málbúin

Í svari sínum í "Viða um" tók bispur eisini soleiðis til: "Frágreiðingin (til at Victor fór at týða) er møguliga tann, at Victor ikki rættiliga dámdi málið hjá Jakup Dahl, hann kanska helt tað vera for fornt, tí í hvussu er fyrsta týðingin hjá honum er heilt týðiligt nærri at vanligum talemáli. Í dag kunnu vit so siga, at _ tær seinnu týðingarnar, sum komu frá honum, og sum eisini seinni eru komnar, tær benda jú á, at mann gekk mótsattan veg. Also, mann vendi eftir aftur móti einum meira fornum máli."

Eg nevndi í byrjanini, at svarið hjá bispri var óneyvt og grunt, og tað er heldur ikki ov nóv sagt um hetta brotið, tí hann fær tað at ljóða sum um, at Victor hevur gjørt fleiri týðingar, og at aðrar eru komnar aftaná, og at málið er broytt so ótrúliga nóg. Men hetta er als ikki rætt!

Eg veit ikki, hví bispur tosar um fleiri týðingar. Men eg haldi, at hann átti at vitað, at Victor í veruleikanum bert gjørdi eina týðing! Hann gav sum áður nevnt N.T. út í 1937 og alla Bíbliuna í 1949, og í hesum millumbilinum revideraði hann málið rættiliga nóg, men hann týddi ikki av nýggjum. Hann fór ígjøgnum aftur alla Bíbliuna og gjørdi eitt rættiliga umfangandi arbeiði, men vit kunnu ikki kalla tað eina nýggja týðing. Hann tekur tær flestu danismurnar, sum hann við vilja nýti framm-anundan, burtúrur og setur fýroysk orð í staðin, t.d. broytir hann meinigheit til samkoma, formana til á-minna, fornokta til avnokta, verð til heim og jomfrú til moyggi.

Hin stóra broytingin, sum hann ger, er, at hann umskrivur til hvørfsfall, og

sjálvandi mugu vit siga tað, at hann fer nakað burtur frá vanligum talemáli, tá ið hann fer at brúka so nóg hvørfsfall, sum hann ger. Um hvørfsfallið sigur Victor hetta í somu grein frá 1952: "Eg havi aldri ivast um, at skuldu vit fáa fýroyskt til eitt fullfíggið mál, sum ikki ljóðaði "ubehjælpsomt", sum tað eitur á donskum, máttu vit nýta hvørfsfall. Og tá minnst eg ógvuliga skeivt, um ikki J. Dahl - eg lærdi fýroyskt hjá honum í tvey ár - legði okkum eina við at nýta hvørfsfall. Men tað er ikki so lætt at mýkja málið so, at hvørfsfallini ljóða natúrlig, við tað at tey so leingi hava verið lítið brúkt."

Men at tosa um, at Victor vendi aftur móti einum meira fornum máli, er ikki heilt rætt. Hann gjørdi tað, sum hann altíð hevði gjørt: skrivaði, soleiðis at fólk skilti tað, og so royndi hann at fylgja málmenningini í samfelagnum. Í N.T. í 1937 royndi hann at leggja málbúnað soleiðis, at eisini tey eldru fólkini, sum ongantíð høvdu lært at lesa fýroyskt, skuldu kunna skilja hann. Og tá ið so kríggjið var av, og so mangt var broytt í Føroyum - ikki minst hugburðurin til alt, sum fýroyskt var, ja, so lagaði hann eisini málið eftir tí. Hann kundi á sær, at nú hevði hann vant fólk at lesa fýroyska Bíbliu, og so helt hann, at nú kundi farast eitt stig ella tvey longri. Ein og hvør, sum samanber 1937-týðingina við Bíbliuna, sær, at hetta er sama týðing - fyrri tað mesta bert við teimum broytingum, sum eg omanfyri havi nevnt.

Bíblían kom sum áður nevnt út í 1949, og eftir tað gjørdi Victor als ongur broytingar, so tað er einki høpi í at tosa um nakrar seinni týðingar hjá honum!

Hann doyði í 1961. - Í 1976 kom Bíblían í týðing Victor's út aftur í endurskoðaðari útgávu, men her vóru bert smár málsligar broytingar gjørdar.

Eina ella tvær týðingar?

Bispur heldur, at tað er eitt sindur ørkymlandi, at vit, eitt so lítið fólk, hava tvær ymiskar týðingar av Bíbliuni, og heldur, at vit áttu at fingið eina nýggja týðing, sum øll kundu verið felags um. Nú veit eg ikki, hví tað skal vera betri at hava eina heldur enn tvær týðingar, tí tað eru nógv onnur ting enn bara Matt. 28.19-20, sum skilja.

Matt. 28. 19-20

Spurningurin í "Viða um" snúði seg eisini um frávík millum bibliutýðingarnar, og her nevndi bispur bert eitt dømi, og tað var Matt. 28. 19-20, har Jesus biður lærisveinarnar fara út og gera øll fólkasløgin til lærisveinar og doypa og læra teir/tey o.s.fr. Eg skal ikki fara at gera nógv burtur úr hesum, tí hetta er ein veldigur teologiskur og grammatiskur spurningur, sum nógv hevur verið kjakast um upp ígjøgnum týðingar.

Men eg haldi, at tað er rættiliga fantastiskt, at bispur skal loyva sær at siga, at tær flestu útlendsku týðingarnar, sum hann hevur sæð, brúka tey ístaðin fyrri teir í hesum sambandi. Øll, sum hava eina lítila hylling á mál-

læru, vita, at á allarflestu málum - ið hvussu so er her á okkara leiðum - hevur persónsfornavnið bert eitt kyn í 3. persóni í fleirtali. Einans fýroyskt og íslendskt hava varðveitt trý kyn her (fær.: *teir, tær og tey*), og ein og hvør veit, at øll hesi trý bæði á donskum, norskum og svenskum eita *de* í hvørfalli og *dem* í hvønnfalli (á svenskum eisini *dom*), *they/them* á enskum og *sie* á týskum. Her er bara eitt kyn, so tú hvørki sært ella hoyrir, um hetta er kallkyn, kvenskyn ella hvørkikyn.

Eg eigi eina íslenska Bíbliu og helt, at eg skuldi hyggja í hana, tí her hava vit trý kyn, og skuldi bispur hava rætt, so mátti tað vera her. Men gakk! Í tí íslendsku Bíbliuni, sum er útgivin av Hinum Íslenska Bibliefelagi, stendur: "Far-ið þvi og gjør-ið allar þjóðir að lærisveinum, skir-ið Pá í navni fadóur, sonar og heilags anda, -" Her stendur Pá, og tað merkir *teir* (hvønnfall), also kallkyn og visir aftur til lærisveinar!

Tað hevði verið áhugavert at fingið at vitað frá bispri, hvørjar allar hesar útlendsku týðingarnar eru, sum nýta tey ístaðin fyrri *teir* í hesum sambandi, tí tað kann ikki bera til, at bispur, sum hóast alt er hægsti embætismaður kirkjunnar í Føroyum, skal sleingja tilfikt út í útvarpinum, sum einki hald er í!

Nú bleiv hetta nakað langt, men til síðst vil eg bara siga, at tað tenir hvørki bispri ella sendingini "Viða um" til æru at koma við einum so ófullfíggiðum og "yvirfladiskum" svari til ein annars áhugaverdan spurning!

Fuglafirði, 4. februar, 1998

Jógvan á Lakjuni